

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

รายงานการประเมินตนเอง
ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
ตามมาตรฐานสถานพัฒนา
เด็กปฐมวัยแห่งชาติ
ข้อบ่งชี้ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ

กรมอนามัย

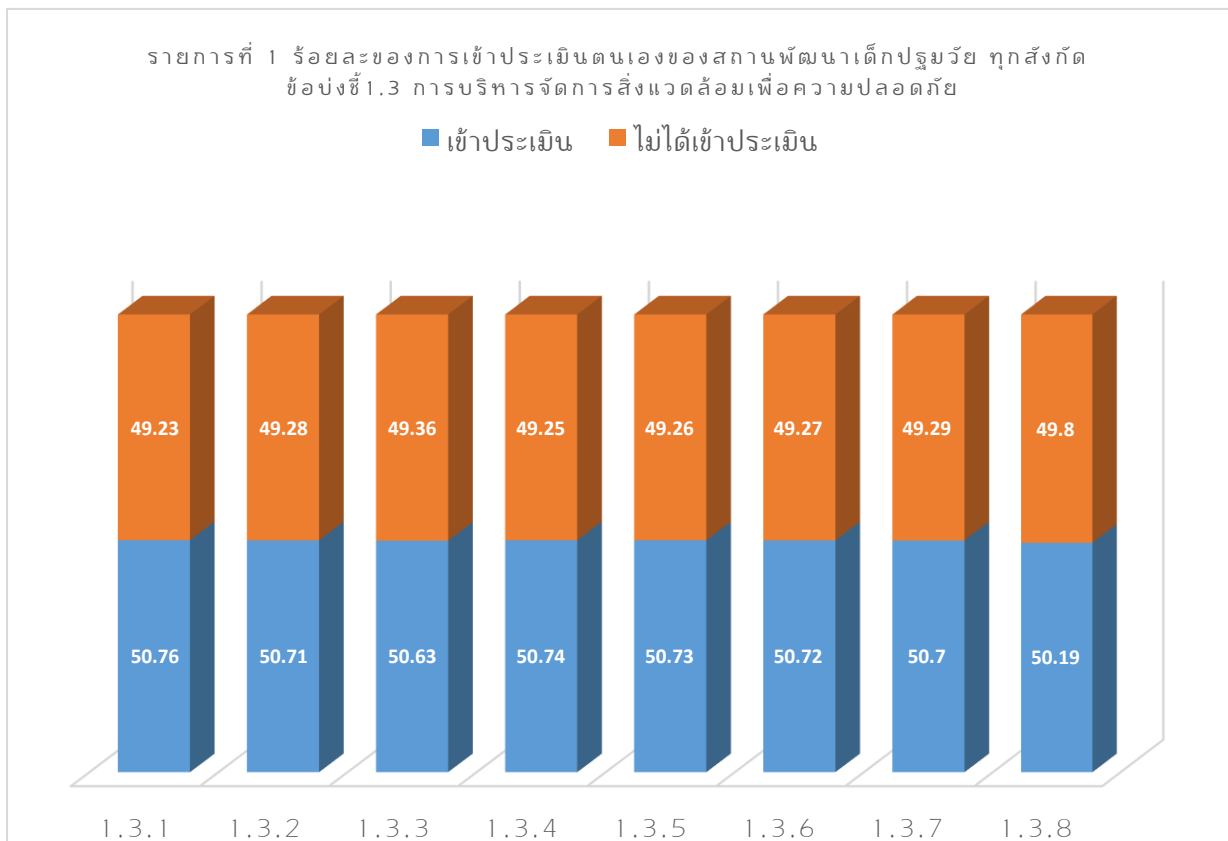
รายงานการประเมินตนเองของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ : ข้อบ่งชี้ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

จากรายงานผลการประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่ามีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งหมด จำนวน 53,993 แห่ง เข้าประเมินตนเองตามข้อบ่งชี้ ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

ข้อบ่งชี้ 1.3 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย

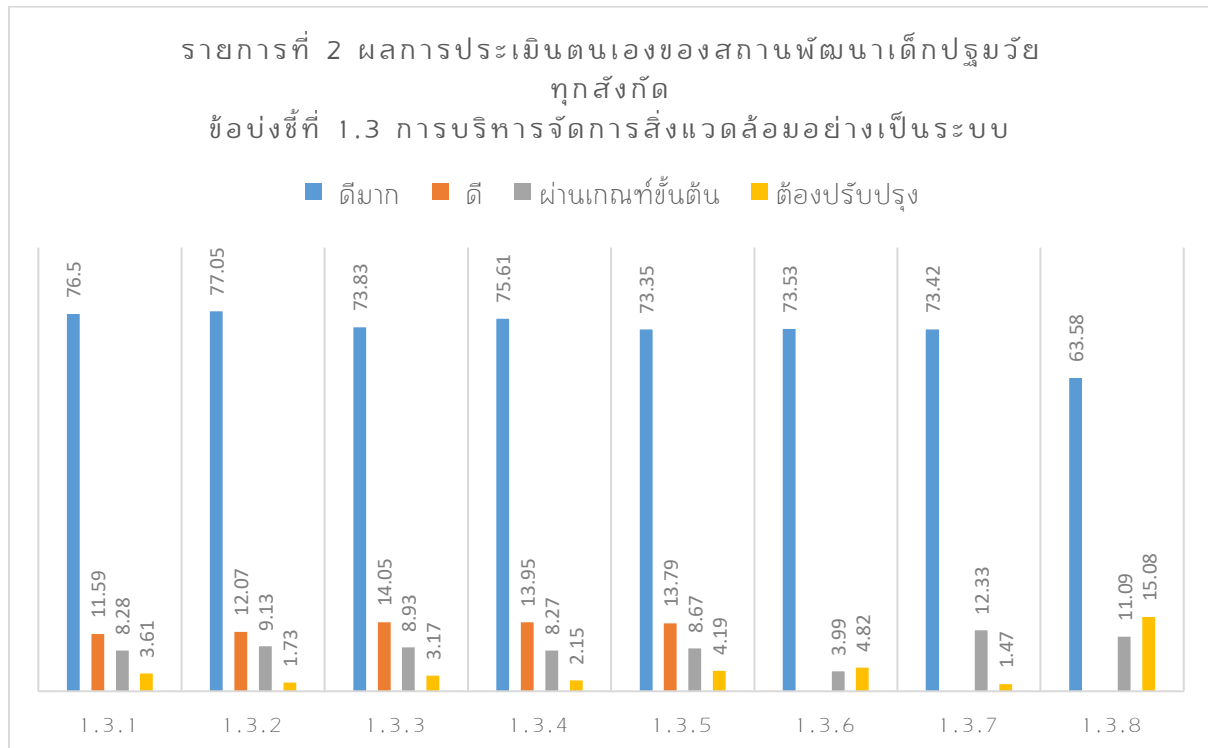
- 1.3.1 บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัยอย่างเป็นระบบ
- 1.3.2 โครงสร้างและตัวอาคารมั่นคง ตั้งอยู่ในบริเวณและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย
- 1.3.3 จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น /สถานเด็กเล่นและสภาพแวดล้อมภายนอก อาคาร
- 1.3.4 จัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องใช้ให้ปลอดภัยเหมาะสมกับการใช้งานและเพียงพอ
- 1.3.5 จัดให้มีของเล่นที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน มีจำนวนเพียงพอ สะอาด เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็ก
- 1.3.6 ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยเดินทางอย่างปลอดภัย
- 1.3.7 จัดให้มีระบบป้องกันภัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.3.8 จัดให้มีระบบรับเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย/ภัยพิบัติ ตามความเสี่ยง

ข้อมูลการประเมินตนเอง

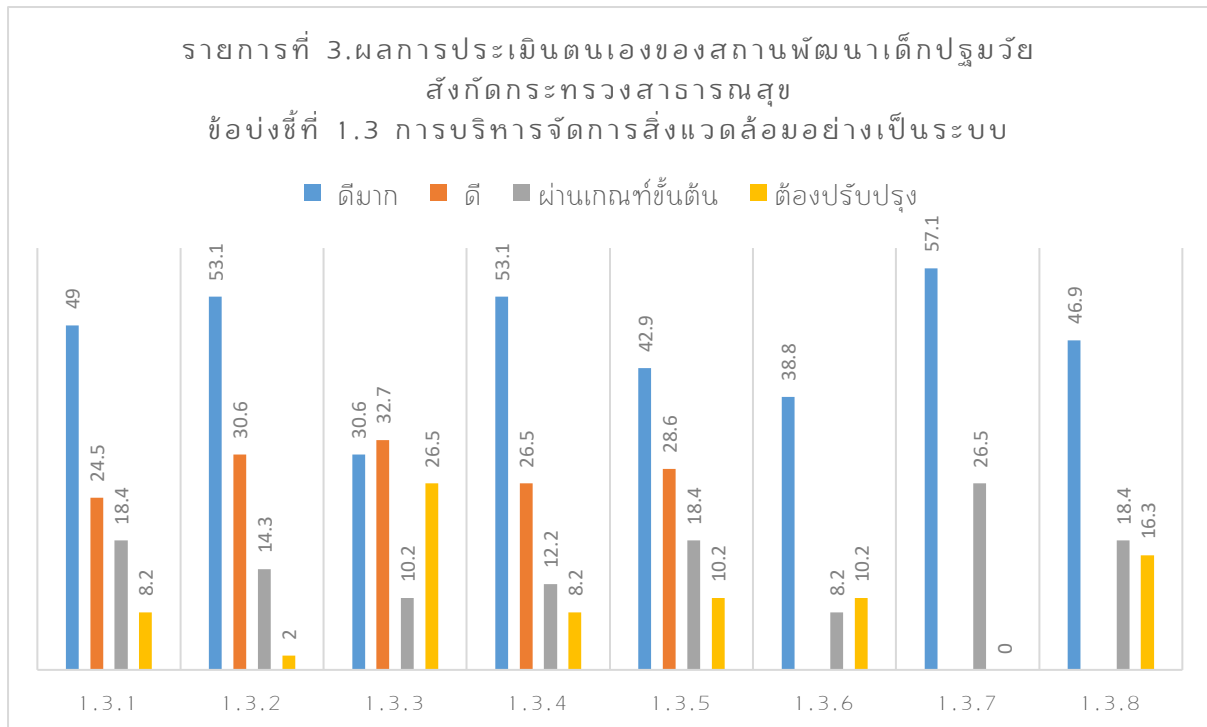
ข้อมูลรายการที่ 1 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดต่างๆ เข้ามาประเมินตนเองในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ ในข้อบ่งชี้ 1.3 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย มากกว่าร้อยละ 50

ผลการประเมินตนเอง

ข้อมูลรายการที่ 2 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดต่างๆ มีผลการประเมินในข้อบ่งชี้ 1.3 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ดีมาก มากกว่าร้อยละ 70

ข้อที่ต้องปรับปรุง : พบข้อบ่งชี้ที่ 1.3.8 เรื่อง การจัดให้มีระบบรับเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย/ภัยพิบัติ ตามความเสี่ยงของพื้นที่ มีผลการดำเนินการในระดับ ดีมาก ร้อยละ 63.58 โดยมีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ 15.08 ไม่ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ ในข้อบ่งชี้ดังกล่าว โดยขาดแผนฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ และการฝึกซ้อมแผนให้กับบุคลากรและเด็กทุกคนเสมือนจริงอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานและนำมาปรับปรุง/พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

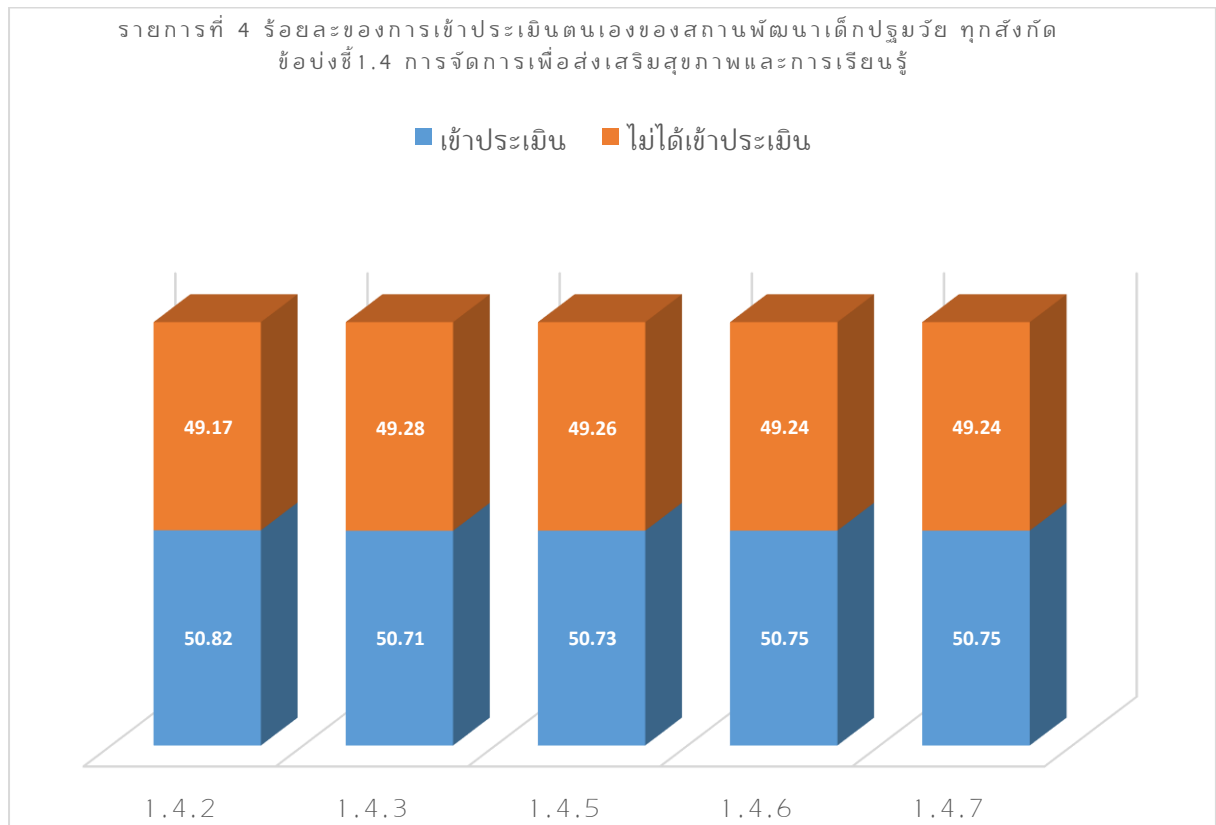
ข้อมูลรายการที่ 3 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีผลการประเมินในข้อบ่งชี้ 1.3 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ดีมาก มากกว่าร้อยละ 45

ข้อที่ต้องปรับปรุง : พบข้อบ่งชี้ที่ 1.3.3 จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น /สถานเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีผลการประเมินต้องปรับปรุง ร้อยละ 26.5 โดย มีสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ไม่ปลอดภัย ไม่มีเครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กตามวัย และข้อบ่งชี้ที่ 1.3.8 การจัดให้มีระบบรับเหตุฉุกเฉิน ป้องกันอัคคีภัย/ภัยพิบัติ ตามความเสี่ยงของพื้นที่ มีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องปรับปรุง ร้อยละ 16.3 โดยขาดแผนฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ และการฝึกซ้อมแผนให้กับบุคลากรและเด็กทุกคนเสมือนจริงอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานและนำมาปรับปรุง/พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อบ่งชี้ที่ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ประกอบด้วย

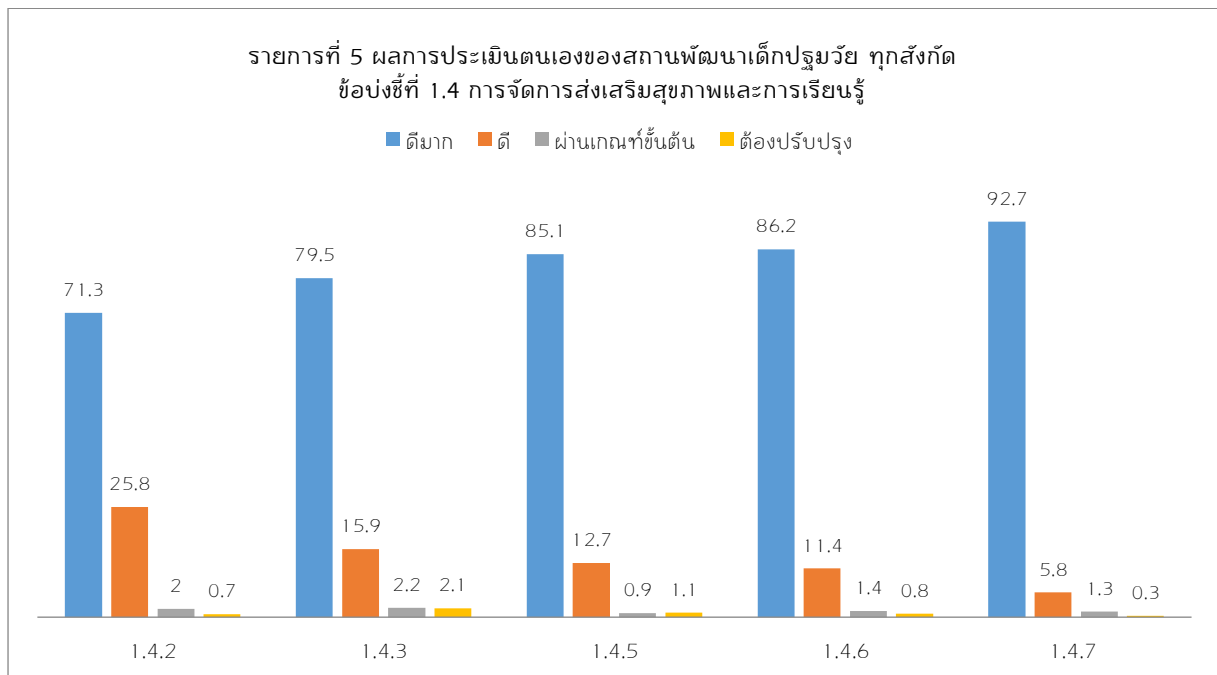
- 1.4.2 มีแผนและดำเนินการตรวจสอบสุขภาพอนามัยประจำวัน ตรวจสอบสุขภาพประจำปี
- 1.4.3 อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงวัย และการใช้ประโยชน์
- 1.4.5 จัดบริเวณห้องน้ำ ห้องส้วม ที่แปร่งฟัน/ล้างมือ ให้เพียงพอสะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมกับการใช้งานของเด็ก
- 1.4.6 จัดการระบบสุขาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมสถานที่ปรุง ประกอบอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ กำจัดขยะสิ่งปฏิกูล และพาหะนำโรค
- 1.4.7 จัดอุปกรณ์ภาษาและเครื่องใช้ส่วนตัวให้เพียงพอกับการใช้งานของเด็กทุกคน และดูแลความสะอาดและปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ

ข้อมูลการประเมินตนเอง

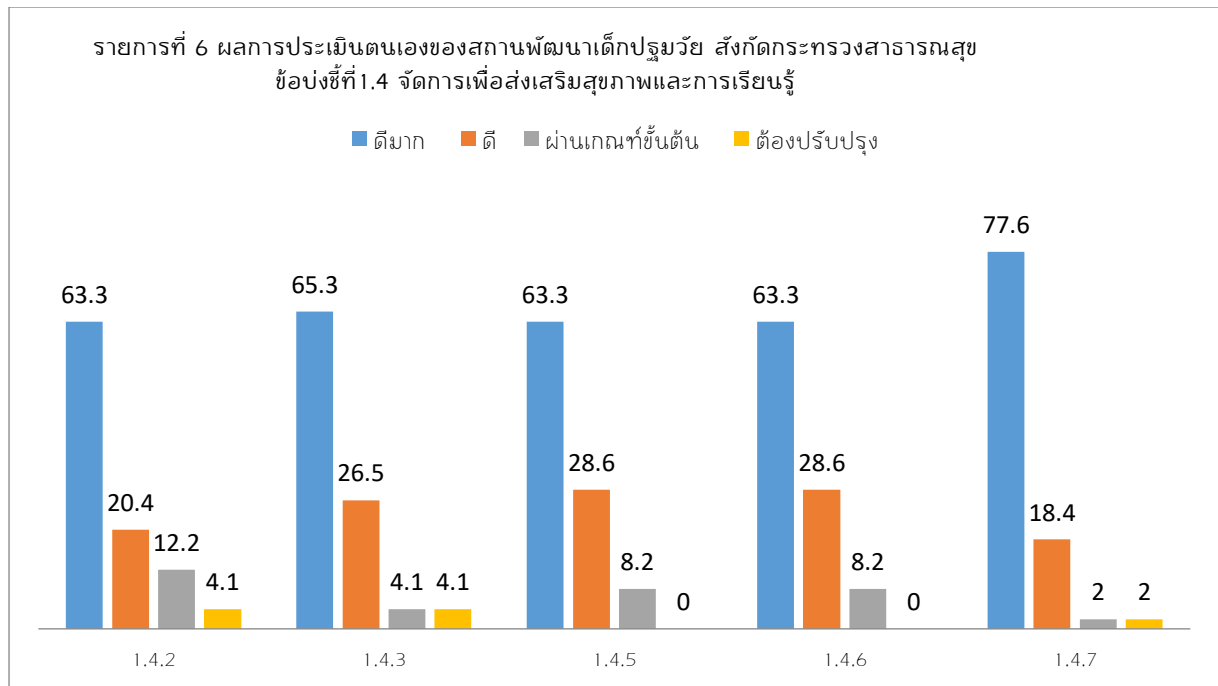
ข้อมูลในรายการที่ 4 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดต่างๆ เข้ามาประเมินตนเองในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาศูนย์เด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ ในข้อบ่งชี้ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ มากกว่าร้อยละ 50

ผลการประเมินตนเอง

ข้อมูลรายการที่ 5 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดต่างๆ มีผลการประเมินข้อบ่งชี้ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก มากกว่าร้อยละ 70

ข้อที่ต้องปรับปรุง : พบสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ร้อยละ 2.1 ต้องปรับปรุง ในข้อบ่งชี้ที่ 1.4.3 อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงวัยและการใช้ประโยชน์ โดยมีพื้นที่ไม่พอเพียงสำหรับการจัดกิจกรรมและกิจวัตรประจำวันของเด็กพอเพียงเฉลี่ย 1.5-2.0 ตร.ม./คนพื้นที่เตรียมอาหาร/ครัว วิธีการขนส่งอาหารและมีบริเวณที่จัดให้เด็กรับประทานอาหารยังไม่สะอาด ถูกสุขลักษณะพื้นที่สำหรับนอนหลับ ไม่สะอาด ปลอดภัย และอากาศถ่ายเทไม่พื้นที่สำหรับเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม และไม่มีพื้นที่หรือบริเวณสำหรับการทำความสะอาดช่องปาก แปรงฟัน ล้างมือ ล้างหน้าของเด็ก หรือมีพื้นที่สำหรับแยกเด็กป่วย

ข้อมูลรายการที่ 6 พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีผลการประเมิน ข้อบ่งชี้ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ดีมากกว่าร้อยละของเด็กทุกคน และดูแลความสะอาดและปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก ร้อยละ 60 โดยมีข้อบ่งชี้ที่ 1.4.7 จัดอุปกรณ์ภาษาและเครื่องใช้ส่วนตัวให้เพียงพอกับการใช้งาน ร้อยละ 77.6

ข้อที่ต้องปรับปรุง : พบข้อบ่งชี้ที่ 1.4.2 จัดการความปลอดภัยของพื้นที่เล่น /สถานเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และข้อบ่งชี้ที่ 1.4.3 อาคารต้องมีพื้นที่ใช้สอยเป็นสัดส่วนตามกิจกรรมประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงวัยและการใช้ประโยชน์ โดยมีผลการประเมินต้องปรับปรุงเท่ากัน คือ ร้อยละ 4.1 โดยพบโครงสร้างและตัวอาคารมั่นคง ไม่มีขอบเขตและทางเข้า-ออกที่ชัดเจน และอาคารมีพื้นที่ไม่พอเพียงสำหรับการจัดกิจกรรมและกิจวัตรประจำวันของเด็กพอเพียงเฉลี่ย 1.5-2.0 ตร.ม./คนพื้นที่เตรียมอาหาร/ครัว วิธีการขนส่งอาหารและมีบริเวณที่จัดให้เด็กรับประทานอาหารยังไม่สะอาด ถูกสุขลักษณะพื้นที่สำหรับนอนหลับ ไม่สะอาด ปลอดภัย และอากาศถ่ายเทไม่พื้นที่สำหรับเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม และไม่มีพื้นที่หรือบริเวณสำหรับการทำความสะอาดช่องปาก แปรงฟัน ล้างมือ ล้างหน้าของเด็ก หรือมีพื้นที่สำหรับแยกเด็กป่วย

บทสรุปและข้อเสนอแนะการดำเนินงาน

จากการวิเคราะห์รายงานผลการประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่ามีสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งหมด จำนวน 53,993 แห่ง ที่เข้าประเมินตนเองด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ข้อบ่งชี้ 1.3 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย และข้อบ่งชี้ที่ 1.4 การจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้

พบว่าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกสังกัด มีการนำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมาใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานไม่ถึงร้อยละ 60 จึงควรมีการผลักดันให้มีการนำมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติมาใช้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ในข้อบ่งชี้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของทุกสังกัดในภาพรวมและสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ยังต้องปรับปรุงในด้านโครงสร้างอาคารพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนตามกิจวัตรประจำวันของเด็กที่เหมาะสมตามช่วงวัยและการใช้ประโยชน์ และเพิ่มพื้นที่ให้พอเพียงสำหรับการจัดกิจกรรมและกิจวัตรประจำวันของเด็กพอเพียงเฉลี่ย 1.5-2.0 ตร.ม./คน และพื้นที่เตรียมอาหาร/ครัว วิธีการขนส่งอาหารและมีบริเวณที่จัดให้เด็กรับประทานอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ พื้นที่สำหรับนอนหลับที่สะอาด ปลอดภัย และอากาศถ่ายเท พื้นที่สำหรับเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอและเหมาะสม และพื้นที่หรือบริเวณสำหรับการทำความสะอาดช่องปาก แปรงฟัน ล้างมือ ล้างหน้าของเด็ก หรือพื้นที่สำหรับแยกเด็กป่วย และมีสภาพแวดล้อมภายนอกอาคารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ปลอดภัย มีเครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมตามพัฒนาการของเด็กตามวัย รวมถึง การทำแผนฝึกซ้อมอพยพหนีไฟ และการฝึกซ้อมแผนให้กับบุคลากรและเด็กทุกคนเสมือนจริงอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง รวมทั้งมีการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานและนำมาปรับปรุง/พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับข้อมูลการประเมินสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปี 2563 ที่มีการให้บริการเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภายหลังโครงสร้างอาคารหรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายในหรือภายนอกตัวอาคารจึงไม่เหมาะสมในการใช้เลี้ยงดูเด็ก ทั้งด้านอาคารสถานที่ ห้องน้ำ อ่างล้างมือ และสนามเด็กเล่นสำหรับด้านการจัดการเพื่อส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้ ควรมีระบบการประเมินติดตามทุก 3 เดือน ตนเองตามระบบของมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติที่มีการประเมินติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการแก้ไขดังกล่าว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีการจัดทำแผนในการปรับปรุงด้านโครงสร้างอาคารสถานที่และข้อเสนอแนะเพื่อเสนอต่อผู้บริหารต่อไป และควรพิจารณาจัดทำแผนการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพในรายข้อบ่งชี้ที่สามารถปรับปรุงได้ก่อนโดยครูผู้ดูแลเด็ก เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัยเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน รวมทั้ง การจัดระบบการติดตามและรายงานข้อมูล เช่น เป็นกำหนดให้เป็นวาระการติดตามผลการดำเนินงานในการประชุมของหน่วยงานและปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานเพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำได้ ทบทวนและจัดหาแนวทางสนับสนุนให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถยกระดับคุณภาพการดำเนินงานเพื่อเป็นต้นแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านการประเมินข้อบ่งชี้ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. ผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุขในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ ควรมีการกำหนดแผนการพัฒนาในระยะยาว และระยะสั้น ร่วมกันในการพัฒนาระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในมาตรฐานด้านที่ 1 การบริหารจัดการ มาตรฐานด้านที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแล และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ปรับปรุงระบบการติดตามและรายงานข้อมูล และช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นต้นแบบของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในสังกัดอื่น

มาตรการส่งเสริมการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม

1. ขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ โดยบูรณาการ 4 กระทรวง / กอง / สำนักวิชาการ ในสังกัดกรมอนามัยและนอกสังกัด เพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน

2. ขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ โดยบูรณาการ 4 กระทรวง / กอง / สำนักวิชาการ ในสังกัดกรมอนามัยและนอกสังกัด เพื่อประสานความร่วมมือด้านวิชาการจัดทำแนวทางการดำเนินงานไข้แก้

3. สร้างความเข้าใจในดำเนินงานขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ (ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม) ให้แก่เครือข่ายผู้รับผิดชอบงานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ขั้นตอนการเข้าระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อเพิ่มจำนวนการประเมินตนเองในระบบ

4. พัฒนาคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ 4D ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมให้มีการเจริญเติบโตที่ดีมีการดูแลเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์เหมาะสมตามวัย (diet) ส่งเสริมพัฒนาการที่สมวัยทั้ง 5 ด้าน โดยบูรณาการผ่านการเล่น (development & play) ได้รับการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันที่แข็งแรง (dental) และส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและดูแลป้องกันไม่ให้เกิดเจ็บป่วยด้วยโรคติดต่อ (diseases) โดยจัดทำแนวทาง/รูปแบบ/ กิจกรรมต้นแบบเพื่อใช้ยกระดับการดำเนินงานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านสุขภาพ ให้แก่เครือข่ายผู้รับผิดชอบ

5. กำกับติดตามการดำเนินงานผลการยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ 4D ในพื้นที่ต้นแบบ

กลุ่มศูนย์สาธิตสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

รายการอ้างอิง :

1. รายงานผลการประเมินมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ,ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
2. สรุปรายงานการดำเนินงาน มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2563 สถาบันพัฒนาอนามัยเด็กแห่งชาติ